

شیوه نامه آموزشی و پژوهشی دوره های دکتری

مدیریت امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی

ویراست نخست

پاییز ۱۳۹۸

فهرست

عنوان

صفحه

۳-۴

فصل اول (مقدمه و تعاریف)

ماده ۱: مقدمه

ماده ۲: تعاریف

۱-۲- دوره دکتری Ph.D

۲-۲- هدف از ایجاد دوره دکتری

۳-۲- محور اصلی فعالیت‌های دوره دکتری

۴-۲- مراحل دوره

۵-۲- امتحان جامع

۶-۲- پیشنهاد پژوهشی

۵-۹

فصل دوم (مرحله آموزشی)

ماده ۳: شرایط پذیرش

ماده ۴: انتخاب اساتید راهنما

بند ۴-۱- نحوه انتخاب استاد راهنما

بند ۴-۲- زمان تعیین استاد راهنما

بند ۴-۳- انتخاب یا تغییر استاد راهنمای اصلی

ماده ۵: ضوابط ناظر بر مرحله آموزشی

بند ۵-۱- تعداد واحدهای درسی

بند ۵-۲- حداقل نمرات قبولی در دروس

بند ۵-۳- واحدهای جبرانی

بند ۵-۴- مرخصی

بند ۵-۵- حضور و غیاب

بند ۵-۶- انصراف از تحصیل

بند ۵-۷- زبان انگلیسی

ماده ۶: شرایط و نحوه برگزاری امتحان جامع:

بند ۶-۱- ضوابط برگزاری امتحان جامع

بند ۶-۲- اعلام قبولی در امتحان جامع

صفحه

۱۰-۱۳

عنوان

فصل سوم (مرحله پژوهشی)

ماده ۷: دفاع از پیشنهاد پژوهشی (Research Proposal)

- بند ۱-۷- حد اکثر زمان تایید پیشنهاد پژوهشی دانشجو
- بند ۲-۷- اعضای کمیته پیشنهاد پژوهشی
- بند ۳-۷- عدم موفقیت در دفاع از پیشنهاد پژوهشی
- بند ۴-۷- اعلام نتیجه دفاع از پیشنهاد پژوهشی به مدیریت تحصیلات تکمیلی

ماده ۸: تدوین و دفاع از رساله

- بند ۱-۸- زمان ثبت نام دانشجو در مرحله پژوهشی دوره دکتری
- بند ۲-۸- تعداد واحدهای رساله در مرحله پژوهشی
- بند ۳-۸- مسئولیت هدایت فعالیت‌های پژوهشی دانشجو
- بند ۴-۸- رصد پیشرفت دانشجو در تدوین رساله
- بند ۵-۸- ارزیابی غیرقابل قبول پیشرفت دانشجو
- بند ۶-۸- مراجع تعیین کننده قابلیت دفاع از رساله دانشجو
- بند ۷-۸- شرط لازم برای اخذ مجوز دفاع از رساله دکتری
- بند ۸-۸- حداقل زمان ارائه رساله به کمیته داوران
- بند ۹-۸- زمان اعلام برگزاری دفاع از رساله به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی
- بند ۱۰-۸- کمیته دفاع از رساله
- بند ۱۱-۸- نحوه ارزیابی رساله
- بند ۱۲-۸- نحوه اعلام پذیرش رساله
- بند ۱۳-۸- حق امتیاز پژوهشگاه از کلیه فعالیت‌های پژوهشی دانشجوی دکتری

۱۴-۱۵

فصل چهارم (مهلت زمانی تحصیل)

ماده ۹ - مدت زمانی تحصیل در دوره دکتری:

بند ۱-۹- مدت مجاز تحصیل

ماده ۱۰ - سایر موارد

فصل اول

مقدمه و تعاریف

ماده ۱: مقدمه:

این شیوه‌نامه در تکمیل مصوبات مندرج در آیین‌نامه آموزشی و پژوهشی دوره دکتری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است و مفاد آن لازم‌الاجرا می‌باشد. موارد مطروحه خارج از این شیوه‌نامه، نیاز به بررسی و تصویب در شورای آموزشی پژوهشگاه را خواهند داشت.

ماده ۲: تعاریف:

بند ۲-۱- دوره دکتری Ph.D: بالاترین مقطع تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک می‌انجامد و مجموعه‌ای هماهنگ از فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی است.

بند ۲-۲- هدف از ایجاد دوره دکتری: تربیت افرادی است که پس از تسلط به آثار علمی در یک رشته خاص و آشنا شدن با روش‌های پیشرفته تحقیق و دستیابی به جدیدترین مبانی آموزش و پژوهش، بتوانند با نوآوری در زمینه‌های مختلف، در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش در رشته تخصصی خود، موثر بوده و به تازه‌هایی در جهان دانش و فناوری دست یابند.

بند ۲-۳- محور اصلی فعالیت‌های دوره دکتری: پژوهش و کسب مهارت و دانش لازم در یک رشته خاص است. از این رو آموزش ابزاری برای برطرف کردن کاستی‌های علمی- تخصصی دانشجویان این دوره است، تا راه را برای حصول به اهداف دوره هموار سازد.

بند ۲-۴- مراحل دوره: دوره دکتری به دو مرحله آموزشی و پژوهشی تقسیم می‌شود:
مرحله آموزشی: از زمان پذیرفته شدن دانشجو آغاز می‌گردد و شامل مراحل گذراندن کلیه دروس و امتحان جامع می‌باشد.

مرحله پژوهشی: پس از گذراندن امتحان جامع آغاز و با تدوین رساله و دفاع از آن پایان می‌پذیرد.

بند ۲-۵- امتحان جامع: دانشجویی که موفق به گذراندن ۱۲ واحد از دروس آموزشی با میانگین نمره حداقل ۱۶ شده باشد و همچنین درس سمینار را نیز با موفقیت گذرانده باشد، می‌تواند در اولین فرصت در امتحان جامعی که به پیشنهاد استاد راهنما، توسط پژوهشکده برگزار می‌شود ثبت‌نام نماید.

بند ۲-۶- پیشنهاد پژوهشی: دانشجو موظف است از نیمسال دوم تحصیلی بر روی موضوعی که با تأیید استاد راهنما برای او مشخص شده مطالعه کرده و پیشنهاد پژوهشی خود را تهیه نموده و حداکثر تا دو نیمسال بعد از قبولی در امتحان جامع در حضور کمیته داوران از پیشنهاد پژوهشی خود دفاع کند.

بند ۲-۷- رساله: ثبت‌نام دانشجو در رساله دکتری، پس از قبولی در امتحان جامع و تعیین موضوع رساله دکتری صورت می‌پذیرد.

فصل دوم

مرحله آموزشی

مرحله آموزشی شامل موارد ذیل می‌باشد؛

ماده ۳: شرایط پذیرش دانشجو؛

ماده ۴: انتخاب اساتید راهنما؛

ماده ۵: ضوابط ناظر بر مرحله آموزشی؛

ماده ۶: شرایط و نحوه برگزاری امتحان جامع؛

ماده ۳: شرایط پذیرش دانشجو:

- بند ۳-۱- داشتن شرایط عمومی و اختصاصی پذیرش در آموزش عالی مطابق با قوانین و مقررات و آیین‌نامه دوره دکتری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- بند ۳-۲- قبولی در آزمون ورودی دوره دکتری نیمه‌متمرکز و سازمان سنجش آموزش کشور و یا برخورداری از مزایای "آیین‌نامه استعداد درخشان" و احراز صلاحیت علمی در مصاحبه؛
- بند ۳-۳- اعضای کمیته مصاحبه کننده به پیشنهاد ریاست پژوهشگاه مجری دوره و با تایید شورای علمی پژوهشگاه انتخاب شده و با حضور مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه و یا نماینده ایشان، مصاحبه برگزار می‌شود.
- بند ۳-۴- دانش‌آموختگان کلیه رشته‌های تحصیلی امکان ادامه تحصیل در رشته مورد علاقه خود را دارند، منوط به اینکه حایز شرایط علمی امتحان ورودی باشند.
- بند ۳-۵- پذیرش و انتقال دانشجویان مشغول به تحصیل در خارج از کشور به داخل، بر اساس آخرین آیین‌نامه مصوب وزارت عتف صورت می‌پذیرد.

ماده ۴: اساتید راهنما:

- بند ۴-۱- نحوه انتخاب استاد راهنما: استاد راهنما بنا بر تقاضای دانشجو، موافقت کتبی استاد و تصویب شورای علمی پژوهشگاه _ بر اساس ضوابط و مقررات پژوهشی مندرج در آیین‌نامه وزارت عتف در خصوص شرایط استاد راهنما _ تعیین می‌گردد.
- بند ۴-۲- زمان تعیین استاد راهنما: استاد راهنما باید حتی‌المقدور در بدو ورود دانشجو مشخص شود؛ در غیر اینصورت لازم است حداکثر قبل از پایان نیمسال دوم تحصیلی، تعیین و به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه معرفی شود.
- در صورت عدم تعیین استاد راهنما در بدو ورود، ریاست پژوهشگاه و یا نماینده وی با تایید شورای علمی پژوهشگاه، وظایف استاد راهنما را حداکثر تا پایان نیمسال دوم برعهده خواهد داشت.
- بند ۴-۳- انتخاب یا تغییر استاد راهنمای اصلی:
- ۴-۳-۱- استاد راهنمای اصلی به درخواست دانشجو و موافقت استاد راهنما و طبق آیین‌نامه وزارت عتف، از میان اعضای هیات علمی پژوهشگاه و یا خارج از پژوهشگاه، با مرتبه علمی حداقل استادیاری و با تایید شورای علمی پژوهشگاه تعیین می‌شود.
- ۴-۳-۲- اساتید راهنما با مرتبه استادیاری باید دارای سابقه حداقل سه سال تدریس در دوره تحصیلات تکمیلی و راهنمایی حداقل دو دانشجو در دوره کارشناسی ارشد را دارا باشند.
- ۴-۳-۳- در صورت تمایل استاد راهنما و یا دانشجو نسبت به تغییر استاد راهنما، باید مراتب طی درخواست کتبی متقاضی به شورای علمی پژوهشگاه اعلام گردد، در صورت موافقت و تصویب شورای علمی پژوهشگاه، با رعایت سقف زمانی کل دوره دکتری برای دانشجو، تغییر استاد راهنما مجاز است. تعیین استاد راهنمای جدید باید پس از تایید شورای علمی پژوهشگاه به اطلاع مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه برسد.

ماده ۵: ضوابط ناظر بر مرحله آموزشی:

بند ۵-۱- تعداد واحدهای درسی:

۵-۱-۱- مجموع واحدهای درسی بدون احتساب واحدهای جبرانی دوره دکتری حداکثر ۳۶ واحد است که از این تعداد، ۱۲ تا ۱۸ واحد آموزشی و ۱۸ تا ۲۴ واحد آن پژوهشی است. دانشجویانی که برای دوره دکتری ثبت‌نام می‌نمایند، بسته به میزان دروس مورد نیاز رشته موظفند ۱۲ تا ۱۸ واحد درسی را با نظراستاد راهنما مطابق برنامه مصوب شورای علمی پژوهشکده در مدت مجاز دوره، با موفقیت بگذرانند.

۵-۱-۲- در مرحله آموزشی، دانشجو موظف است در هر نیمسال تحصیلی بین ۶ تا ۱۰ واحد درسی از دروس مرحله آموزشی را انتخاب و ثبت‌نام نماید، مگر آنکه تعداد واحدهای درسی باقی مانده کمتر از ۶ واحد باشد. (تایید موارد خاص - اخذ واحد کمتر یا بیشتر - نیاز به مجوز شورای علمی پژوهشکده دارد.)

۵-۱-۳- ضروری است برگه‌های تایپ و امضاء شده انتخاب واحد دانشجویان، حداکثر سه هفته بعد از شروع ترم تحصیلی به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی ارسال گردد.

بند ۵-۲- حداقل نمرات قبولی در دروس:

۵-۲-۱- حداقل نمره قبولی در هر درس، نمره ۱۴ از ۲۰ است و حداقل میانگین کل قابل قبول نمره ۱۶ از ۲۰ است. این میانگین صرفاً بر اساس نمره واحدهای اصلی آموزشی گذرانیده شده (به غیر از دروس جبرانی) محاسبه می‌شود.

۵-۲-۲- در صورت کسب میانگین کمتر از ۱۶، دانشجو می‌بایست بنا بر تشخیص استاد راهنما حداکثر ۶ واحد آموزشی را با توجه به سقف زمانی مرحله آموزشی، برای جبران میانگین کل بگذرانند.

۵-۲-۳- چنانچه میانگین نمره‌های دروس در دو نیمسال (متوالی یا غیرمتوالی) یا در کل مرحله آموزشی کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

۵-۲-۴- ضروری است برگه‌های مربوط به نمرات دانشجویان، حداکثر یک ماه بعد از پایان ترم تحصیلی به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی ارسال گردد.

۵-۲-۵- دروسی که بعد از امتحان جامع اخذ می‌شوند در معدل محاسبه نمی‌گردند.

بند ۵-۳- واحدهای جبرانی:

۵-۳-۱- اگر دانشجویی، تعدادی از واحدهای درسی لازم را در دوره کارشناسی ارشد نگذرانده باشد، موظف است به تشخیص استاد راهنما کمبود واحدهای درسی خود را که حداکثر ۱۰ واحد خواهد بود در مرحله آموزشی جبران نماید.

۵-۳-۲- پژوهشکده ذی‌ربط موظف است جبرانی یا اصلی بودن درس را در برگه ثبت‌نام دانشجو اعلام نماید.

۵-۳-۳- حداقل نمره قبولی در هر درس جبرانی، بدون احتساب در میانگین کل دانشجو ۱۴ از ۲۰ است.

۵-۳-۴- به ازاء گذراندن حداقل ۸ واحد جبرانی، یک نیمسال تحصیلی به مدت مجاز مرحله آموزشی _ با رعایت سقف کل سنوات دوره _ افزوده می‌شود.

بند ۵-۴- مرخصی:

۵-۴-۱- با توجه به آیین‌نامه‌های وزارت عتف، مرخصی تحصیلی جزء سنوات تحصیلی محسوب می‌گردد. دانشجو می‌تواند درخواست مرخصی تحصیلی را به پژوهشکده مربوطه اعلام نماید. این تقاضا براساس ضوابط داخلی پژوهشکده و پس از موافقت شورای علمی پژوهشکده پس از درج در برگه انتخاب واحد، به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه به منظور درج در پرونده و کارنامه تحصیلی دانشجو اعلام می‌گردد.

۵-۴-۲- تعداد و توالی مرخصی با در نظر گرفتن سقف سنوات تحصیلی مجاز، به تصمیم شورای علمی پژوهشکده بستگی خواهد داشت.

۵-۴-۳- مرخصی زایمان مطابق آیین‌نامه وزارت عتف و درخواست مرخصی برای معالجه درمانی از طریق مکاتبه با شورای بررسی موارد خاص وزارت عتف بررسی شده و جزیی از سنوات تحصیلی محسوب نمی‌گردند.

بند ۵-۵- حضور و غیاب:

۵-۵-۱- چنانچه دانشجو در طول نیمسال تحصیلی بیش از سه شانزدهم در هریک از کلاس‌ها غیبت نماید یا در جلسه امتحان پایانی دروس شرکت نکند، این غیبت غیرموجه تلقی شده و آن درس حذف می‌شود.

۵-۵-۲- چنانچه دانشجویی در بیش از دو نیمسال تحصیلی (چه به صورت ممتد و یا منقطع) بدون عذر موجه (به تشخیص شورای علمی پژوهشکده) ثبت‌نام نداشته باشد، از ادامه تحصیل در دورهٔ دکتری محروم خواهد شد.

۵-۵-۳- تحصیل در دوره دکتری در پژوهشگاه تمام وقت است و دانشجو نمی‌تواند به کار خارج از پژوهشکده بپردازد. اشتغال خارج از پژوهشکده بدون تایید پژوهشکده و اطلاع مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی، به منزله انصراف از تحصیل می‌باشد.

بند ۵-۶- انصراف از تحصیل:

۵-۶-۱- در صورت درخواست انصراف از تحصیل توسط دانشجو، موضوع باید بعد از بررسی و تایید شورای علمی پژوهشکده به مدیریت امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه ارجاع داده شود. پس از تایید مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی، دانشجو به منظور عودت حمایت‌های مالی دریافت شده از جمله کمک هزینه تحصیلی و ... به حوزه معاونت اداری _ مالی معرفی می‌گردد.

۵-۶-۲- در موارد خاص که انصراف از تحصیل خارج از اختیار دانشجو باشد، پس از موافقت شورای علمی پژوهشکده، موضوع در شورای آموزشی پژوهشگاه مطرح می‌شود و این شورا در خصوص معافیت (تمام یا بخشی از آن) و یا عدم معافیت از عودت مبلغ دریافتی دانشجو تصمیم‌گیری خواهد کرد.

بند ۵-۷- زبان انگلیسی:

دانشجو باید تا قبل از پایان مرحله آموزشی، مدرک معتبر و مورد تایید وزارت عتف را به مدیریت امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی ارائه دهد.

ماده ۶: شرایط و نحوه برگزاری امتحان جامع:

بند ۶-۱- ضوابط برگزاری امتحان جامع:

۶-۱-۱- امتحان جامع زیر نظر شورای علمی پژوهشکده _ براساس ضوابط داخلی هر پژوهشکده _ برگزار می‌شود.

۶-۱-۲- کمیته امتحان جامع به شرح زیر می‌باشد:

- استاد راهنما؛ (حضور الزامی)

- استاد راهنمای دوم یا مشاور؛

- ریاست پژوهشکده یا نماینده وی؛ (حضور الزامی)

- سه نفر دیگر که به پیشنهاد استاد راهنما و تایید شورای علمی پژوهشکده _ از میان اعضای هیات علمی داخل و یا خارج از پژوهشگاه که حداقل یکی از آنها باید دارای مرتبه دانشجویی باشد _ انتخاب می‌شوند. (حضور حداقل دو نفر از این اعضا الزامی است)

۶-۱-۳- جلسه با حضور حداقل ۴ نفر رسمیت پیدا می‌کند.

۶-۱-۴- دانشجوی می‌تواند از پایان نیمسال دوم تا پایان نیمسال چهارم در امتحان جامع شرکت کند.

۶-۱-۵- پژوهشکده موظف است حداقل یک ماه قبل از برگزاری امتحان جامع، مراتب را کتباً به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه اطلاع دهد.

بند ۶-۲- اعلام قبولی در امتحان جامع:

۶-۲-۱- پژوهشکده موظف است نتیجه قبولی یا عدم قبولی دانشجوی در امتحان جامع را حداکثر دو هفته پس از برگزاری امتحان، به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه اعلام نماید.

۶-۲-۲- در صورت عدم قبولی در امتحان جامع، دانشجوی فقط مجاز است یک بار دیگر در آزمون امتحان جامع شرکت نماید.

۶-۲-۳- پس از دو بار شرکت در امتحان جامع و عدم قبولی، دانشجوی از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم خواهد شد، فاصله زمانی دو امتحان نباید بیشتر از یک نیمسال تحصیلی باشد.

۶-۲-۴- در صورت برگزاری مجدد امتحان جامع، اعضای کمیته داوران تغییر نخواهد کرد. در صورت نیاز به تغییر اعضا، صلاحیت علمی ترکیب جدید کمیته داوران، باید به تایید شورای علمی پژوهشکده برسد.

۶-۲-۵- لازم به ذکر است آخرین مهلت قبولی در آزمون امتحان جامع پایان نیمسال چهارم تحصیلی، بدون تغییر و مستقل از گذراندن واحدهای جبرانی است.

۶-۲-۶- دانشجویانی که امتحان جامع را با موفقیت گذرانده باشند و به هر دلیل از ادامه تحصیل منصرف شوند، یا موفق به اتمام دوره نشوند، با تایید تسویه حساب ایشان توسط مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه و انجام مراحل مربوط به انصراف، در صورت درخواست گواهینامه‌ای مبنی بر گذراندن دوره آموزشی (براساس کارنامه تحصیلی دانشجوی) به آنان ارائه خواهد شد.

فصل سوم

مرحله پژوهشی

مرحله پژوهشی شامل موارد ذیل می‌باشد؛

ماده ۷: دفاع از پیشنهاد پژوهشی (Research Proposal)

ماده ۸: تدوین و دفاع از رساله

ماده ۷: دفاع از پیشنهاد پژوهشی (Research Proposal):

بند ۷-۱- حد اکثر زمان تایید پیشنهاد پژوهشی دانشجو: دانشجو با در نظر گرفتن سقف سنوات تحصیلی حداکثر تا دو نیمسال پس از امتحان جامع (در چهارچوب مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)، باید از پیشنهاد پژوهشی خود در حضور "کمیته پیشنهاد پژوهشی" به تایید برساند.

بند ۷-۲- اعضای کمیته پیشنهاد پژوهشی: همانند اعضای کمیته امتحان جامع انتخاب می‌شوند.

بند ۷-۳- برگزاری مجدد دفاع از پیشنهاد پژوهشی: در صورتی که اعضاء کمیته داوران درخواست تصحیح پیشنهاد پژوهشی رساله را داشته باشند، دانشجو حداکثر یک نیم سال تحصیلی _ با رعایت سقف سنوات تحصیلی _ فرصت دارد تا با رفع نواقص و اعمال اصلاحات در جلسه بعدی از پیشنهاد پژوهشی خود دفاع نماید. پس از دو بار شرکت در جلسه دفاع از پیشنهاد پژوهشی و عدم قبولی، دانشجو از ادامه تحصیل محروم شده و در صورت درخواست کتبی می‌تواند گواهی مبنی بر گذراندن دوره آموزشی دریافت نماید.

بند ۷-۴- اعلام نتیجه دفاع از پیشنهاد پژوهشی به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی: پژوهشکده موظف است نتیجه تأیید یا عدم تایید پیشنهاد پژوهشی دانشجو را حداکثر ظرف مدت دو هفته پس از برگزاری جلسه دفاع، به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه ارسال نماید.

ماده ۸: تدوین و شرایط دفاع از رساله:

بند ۸-۱- زمان ثبت نام دانشجو در مرحله پژوهشی: ثبت نام دانشجو در مرحله پژوهشی دوره دکتری، پس از قبولی در امتحان جامع صورت می‌گیرد.

بند ۸-۲- تعداد واحدهای رساله در مرحله پژوهشی: تعداد واحدهای رساله در مرحله پژوهشی حداکثر ۱۸ تا ۲۴ واحد است.

بند ۸-۳- مسئولیت هدایت فعالیت‌های پژوهشی: تمام فعالیت‌های علمی و پژوهشی دانشجو، در مرحله پژوهشی و تدوین رساله، باید با هدایت و نظارت استاد/ اساتید راهنما صورت گیرد.

بند ۸-۴- رصد پیشرفت در تدوین رساله: برای بررسی پیشرفت کار پژوهشی و بررسی موانع احتمالی در ادامه کار، دانشجو موظف است حداقل سالی یک بار با ارایه سمینار و گزارش، پیشرفت کار خود را به تایید کمیته‌ای مرکب از استاد راهنما، مدیریت امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی یا نماینده وی، حداقل ۲ نفر از اعضای کمیته داوران تایید کننده پیشنهاد پژوهشی برساند. نتیجه بررسی باید از طرف پژوهشکده مربوطه به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی اعلام گردد.

بند ۸-۵- ارزیابی غیرقابل قبول پیشرفت دانشجو: در صورتی که برای دو سال متوالی نتیجه ارزیابی غیرقابل قبول اعلام گردد، تصمیم‌گیری در خصوص بررسی علل عدم موفقیت دانشجو و ادامه تحصیل دانشجو بر عهده شورای آموزشی پژوهشگاه خواهد بود.

بند ۸-۶- مراجع تعیین کننده قابلیت دفاع از رساله دانشجوی: با تدوین رساله و تایید کیفیت علمی و صحت مطالب آن توسط استاد راهنما و شورای علمی پژوهشکده، رساله دانشجوی قابل دفاع در حضور کمیته داوران رساله خواهد بود.

بند ۸-۷- شرط لازم و کافی برای اخذ مجوز دفاع از رساله دکتری: داشتن حداقل یک مقاله مستخرج از رساله با درج نام دانشجو و نشانی پژوهشگاه در مجلات علمی با اعتبار بین‌المللی شرط لازم برای اخذ مجوز دفاع از رساله است. داشتن تأییدیه ای مبنی بر پذیرش مقاله بعد از اجرای اصلاحات مدنظر مجله و یا تأییدیه دو متخصص بین‌المللی در رشته مورد نظر در خصوص قابلیت انتشار مقاله در مجلات معتبر بین‌المللی شرط کافی برای دفاع از رساله بوده اما تاریخ اعلام فارغ التحصیلی رسمی دانشجو بعد از انتشار مقاله در مجلات معتبر بین‌المللی خواهد بود.

بند ۸-۸- حداقل زمان ارسال رساله به کمیته داوران توسط دانشجو: رساله باید حداقل یک ماه قبل از تاریخ دفاع، به کمیته داوران که توسط شورای علمی پژوهشکده تعیین شده است ارسال گردد.

بند ۸-۹- نحوه اعلام برگزاری دفاع از رساله به مدیریت امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی: پژوهشکده موظف است، حداقل یک ماه قبل از برگزاری جلسه دفاع از رساله دانشجوی، تاریخ برگزاری و اسامی کمیته دفاع از رساله را به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه اعلام نماید.

بند ۸-۱۰- کمیته دفاع از رساله:

۸-۱۰-۱- اعضای کمیته دفاع از رساله به شرح زیر است:

۱- استاد راهنما (بدون حق رای و حضور ایشان الزامی است)

۲- اساتید همکار یا مشاور (بدون حق رای و حضور ایشان الزامی نیست)

۳- مدیریت امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی یا نماینده وی (بدون حق رای و حضور ایشان الزامی است)

۴- حداقل ۳ نفر از اعضای هیات علمی و یا پژوهشگران داخل یا خارج از کشور به پیشنهاد استاد راهنما و تایید شورای علمی پژوهشکده که حداقل یکی از آنها از اعضای پژوهشگاه نباشد.

۸-۱۰-۲- ریاست جلسه برعهده مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی و یا نماینده وی به غیر از استاد راهنما است.

۸-۱۰-۳- جلسه دفاع از رساله با حضور استاد راهنما، رئیس جلسه و حداقل ۳ تن دیگر از اعضای هیات داوران (شامل حداقل یک ممتحن خارج از پژوهشگاه با درجه حداقل دانشیاری) که دارای حق رای می‌باشند، رسمیت می‌یابد.

بند ۸-۱۱- نحوه ارزیابی رساله:

۸-۱۱-۱- ارزیابی رساله بر اساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش رساله انجام می‌شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌شود:

- قبول (با درجه عالی، بسیار خوب، یا خوب)

- غیرقابل قبول

۸-۱۱-۲- ملاک تصمیم‌گیری در خصوص قابل قبول بودن رساله، نیازمند رای موافق حداقل دوسوم کمیته داوران است و امتیاز دهی منوط به رای موافق اکثریت نسبی آنها است.

۸-۱۱-۳- نمره رساله در میانگین کل نمرات محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به شرح زیر انجام می‌شود:

الف: مردود (کمتر از ۱۶)

ب: قبول با درجه خوب (۱۶ تا ۱۷/۹۹)، خیلی خوب (۱۸ تا ۱۸/۹۹)، عالی (۱۹ تا ۲۰)

۸-۱۱-۴- چنانچه رساله دانشجوی بنا به تشخیص کمیته داوران "غیر قابل قبول" ارزیابی شود، دانشجوی مجاز است طی حداکثر شش ماه (به شرط اینکه از حداکثر مدت مجاز تحصیل تجاوز نکند) اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و صرفاً برای یک بار دیگر از آن دفاع نماید.

۸-۱۱-۵- چنانچه رساله دانشجوی دو بار "غیر قابل قبول" ارزیابی شود دانشجوی از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.
۸-۱۱-۶- تاریخ دانش‌آموختگی، روز دفاع با کسب "درجه قبولی" از رساله است.

بند ۸-۱۲- نحوه اعلام پذیرش رساله:

۸-۱۲-۱- رای نهایی گزارش دفاع از رساله که به امضاء کمیته داوران رسیده است می‌بایست حداکثر یک هفته پس از تاریخ دفاع، توسط پژوهشکده به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی ارسال گردد.

۸-۱۲-۲- صدور گواهی فارغ‌التحصیلی برای دانشجوی منوط به انجام کامل مراحل فارغ‌التحصیلی توسط ایشان خواهد بود.
۸-۱۲-۳- گزارش دفاع از رساله باید در نخستین صفحات رساله درج شود.

۸-۱۲-۴- عدم ثبت‌نام رساله در زمان مقرر، به منزله انصراف دانشجوی از تحصیل تلقی می‌شود. در موارد استثنایی که دانشجوی عذر موجهی (به تشخیص شورای علمی پژوهشکده) داشته باشد، می‌تواند با موافقت پژوهشکده در ثبت‌نام رساله تأخیر داشته باشد.

بند ۸-۱۳- حق امتیاز پژوهشگاه از کلیه فعالیت‌های پژوهشی دانشجوی دکتری:

حق امتیاز کلیه فعالیت‌های پژوهشی دانشجوی دکتری، از جمله چاپ مقالات پژوهشی، اختراع، اکتشاف و سایر موارد مستخرج از رساله برای پژوهشگاه محفوظ می‌باشد.

فصل چهارم

مهلت زمانی تحصیل

ماده ۹: مدت زمانی تحصیل در دوره دکتری:

بند ۹-۱- مدت مجاز تحصیل:

- ۹-۱-۱- مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری ۴ سال برای موضوعات نظری و ۵ سال برای موضوعات تجربی است. تجربی یا نظری بودن رساله براساس نظر استاد راهنما و تایید شورای علمی پژوهشکده تعیین می‌شود.
- ۹-۱-۲- در موارد استثنایی به پیشنهاد استاد راهنما و پس از تایید شورای علمی پژوهشکده و شورای آموزشی پژوهشگاه حداکثر تا دو نیمسال به مدت مجاز تحصیل دانشجو اضافه می‌شود.
- ۹-۱-۳- حداقل مدت تحصیل در دوره دکتری ۳ سال (۶ نیمسال) می‌باشد.
- ۹-۱-۴- طول مدت مجاز مرحله آموزشی بدون احتساب مرخصی زایمان و معالجه درمانی - حداکثر ۴ نیمسال تحصیلی است. چنانچه دانشجو نتواند در این مدت، مرحله آموزشی را به پایان برساند، از ادامه تحصیل محروم می‌شود.
- ۹-۱-۵- در مرحله دفاع از رساله، چنانچه دانشجو نتواند رساله خود را در حداکثر مدت مجاز (بدون احتساب مرخصی زایمان و معالجه درمانی) تکمیل و از آن دفاع نماید، از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم می‌شود.

ماده ۱۰: سایر موارد:

- ۱۰-۱- نظارت بر تمامی مراحل و هرگونه تعبیر و تفسیر در خصوص این شیوه‌نامه بر عهده مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه خواهد بود.
- ۱۰-۲- در صورت بروز هرگونه اختلاف و موارد پیش‌بینی نشده در آیین‌نامه، رای شورای آموزشی پژوهشگاه نافذ خواهد بود.

این شیوه‌نامه در ۱۰ ماده تهیه شده و به تصویب شورای آموزشی پژوهشگاه رسیده است و از زمان ابلاغ برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ به بعد لازم‌الاجرا خواهد بود.

منابع:

- آیین‌نامه آموزشی و پژوهشی دوره دکتری تابستان ۱۳۸۵ پژوهشگاه دانش‌های بنیادی
- آیین‌نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی Ph.D سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- آیین‌نامه شماره ۶۴۱۴۹/ و مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۰۴ وزارت عتف در خصوص انتقال دانشجوی خارج از کشور به داخل
- آیین‌نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی دانشگاه صنعتی شریف
- آیین‌نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی دانشگاه شهید بهشتی
- آیین‌نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی دانشگاه تهران